

ARS POETICA.

Kukackám, akit titkos lázak bizgetnek, hogy szóban, színben, formákban örökbe mondd az átitillanó embert: fűtüyülj minden -izmusra.

Az -izmusok kis nyavalyás kartellek, a szópiac apró beteg sibereinek összefogásai, hogy közfigyelmet és pénzt zsebmetszenek a saját kis házi terheltségük számára.

Az -izmus, az: a lelógó haj, a harisnyátlan szandál, a fekete ing, a leejtetten született agyproletárok ócska vacak piperéje, hogy kiszakítson az emberi emberek közül s kis piszkos külön figurává szegényítse az anyádtól beléd csókolt életet.

És ha valaki feléd megy, mondván: — Ne tégy pontot oda, ahova eddig tettek és vesszöt se tégy. És írd kisbetűvel, amit eddig nagybetűvel írtak és nagybetűvel, amit kisbetűvel írtak. — Felelj neki jó kacagással: Milyen pici kis marha kegyed. Egészen mikroszkopikus svihákocska uraságod.

És ha valaki feléd megy, mondván: Ezentúl a sorokat ne balról-jobbra, hanem a fejük tetejére fektesd, a szavak közé írd minusz- és pluszjegyeket és ha írsz, ne a széken ülj, hanem a fejed búbján állj: — Felelj neki az élet jó ízeivel szádban: — Milyen végtelenül szegény ön. És hülye, mint egy linóleummetszet.

Ha pedig valaki kérdi tőled: Burzsuj-költő-e ön, aki a *levőbe lényegtelenít*, avagy proletár-költő, aki a *jövő felé igényesedik*? Feleld neki: ember vagyok.

És ez a felelet olyan, mint a tavaszi földek végtelen ígérete, mint tengervizek el nem határolt mozdulása.

Mert ez az egész ars poetica: ember vagyok. Ez minden esztétika s az alkotás minden titkos parancsa.

A művész, az igazi: nem burzsuj és nem proletár, nem középosztály és nem paraszt, nem keresztény és nem pogány. Itt bármily jelző megnyomorítást jelent. Határtalanul: az özönlő világ minden titkával, az embervilág minden arcával: ember a művész.

Művészet, élei, világ nem külön dolgok és az alkotás nem mesterség. Egyetlenegy dolog ezek és ennek neve: ember. Az alkotás: *az élő világ megmondasd mind teljesebb ember-arccá.*

Mert, ó kukackám, nem a bőröd a te határod és nem hatvan vagy hetven kilódban vagy te. Az egész világ a te húsod és minden élet a te mozduló éned. A minden formában záporozó anyag benned röhög és jajgat a halál felé, benned akar és esik kétségbe és a te lelked minden ember. És az egész világ kacagás-sírás egységét mondod meg, amikor ezt mondod: én.

És látod, embrióm, ez a művészet, amikor úgy mondod meg magadat, hogy az kacagás vagy sírás egysége minél több életnek. A művészet: *folyton-folyvást teljesülő egysége a világ-sírásnak és a világ-kacagásnak.*

Ha Kis János sír, az csak az ő külön sírása, pillanatnyi hab nyomtalan tűnése. De ha te sírsz: az egység és megennyhülés az örök törvények meglátásában. A te sírásodban minden sírás meglátja egymás arcát. Látja a múlhatatlan közös utakat és látja, hogy minden sírás egyetlenegy sírás és minden sírás minden emberé. Lélek és anyag, vi-

lág és én, és minden anyától szült lelkes állat egy a te sírásodban.

És ilyen a te kacagásod is. A művészet: *a sírások és kacagások mind egyetemesebb egysége, a megtalált testvériség, a folyton épülő zátony a halál özönében. És nincs más egység, nincs más védelem és örökkévalóság.*

Ezért, porontykám, nem az az út az alkotás felé: hogy haját növesztesz, hogy veszel fekete inget a mosóipar búsítására. És veszel különböző izmusoktól hülye német folyóiratkákat és olvasod azokat. És elmész a kávéházba és ott összeülsz a mosóipart hasonlóan búsító félszeg-úszókkal és félszeg-uszítókkal. És ott vitustáncoltok új esztétikát, gennyeztek manifesztumokat és mindent, ami szegénység, modor és ösztövrész technika. És különösen: *őszeri eredetiség és nem is uraktól levetett újdonság.*

Hanem: Beleveted magadat az életbe egész meztelen testeddel-lelkeddel. Elvegyülsz minden, áramába, engeded átcsapni magadon minden hullámát. Lesz erős célod, végzetes szereteted, lesznek termékeny csókjaid és zúzó ökleid. Életedbe fájsszörvendsz minden emberarcot, megjátszod minden titkos húrodat. Merészen, határtalanul élni: ez a te poétikád. Millió öleléssel, millió ökölrel és a világ minden ízével végtelenül ember lenni: ez a te esztétikád. És manifesztumod egyetlen szó: élek.

Kukackám, ezeket a szavakat az öregapám legfiatalabb fia küldi feléd. A rózsák dombjáról küldi, ahol serked a tavasz, amit ő föltűnő meglepődéssel szemlélget. Itt is, ott is, emitt is, amott is csúf kis varangyos emberek grimaszolnak dühöt feléje és el akarják hitetni vele, hogy az élet csak gyűlöletet, hazugságot és rágalmakat tartogat számára. De ő édesen kacag, rajtuk, mert olyan furcsácskák, kis dühteknöiben olyan butácskán, olyan félsze-

gecskén verdesnek, mint karrikaturáknak szült kannibálcsecsemők. És böszült kvartyogásuk azt mondja az ő izmaiban: — Legény vagyok a csárdában. — És körötte mindenütt a nagy megmozdulás áhítata, A kertek kopott földjét szép barna ágyasokra kapálják föl s a rögök hús hallgatása oly végtelen reménység. Az orgonák már zöld manifesztumokat lógnak a levegőbe és a szomszéd gesztenyefa már gyertyákat tart a közeledő Élet-úr elé. A szemben levő kertben egy fiatal szolgáló énekel és egy tyúk olyan édes várakozással menekül a kakas elől, hogy már — úgy futva is — guggol óban van. És ő megverten, megkiáltva, hajótörten, pénztelenül, egyedül: most kertekkel, bokrokkal, fákkal, csókkal, szárnyakkal zsendülő végtelen tavasz. És kamaszvidáman pödör egyet a lelke bajszán: — A kutya-fáját! De jó dolog Szabó Dezsőnek lenni!

Rózsadomb, 1930 április 12.